

Pénz és járványkezelés: a kormány támogatottságának mozgatórugói

A lakosság gazdasági helyzetértékelése és a kormánypárt támogatottsága – 2021 március

Összefoglaló

A lakossági gazdasági várakozások és helyzetértékelés és a mindenkori kormánypártok támogatottsága között erős összefüggés áll fenn Magyarországon is. A 21 Kutatóközpont új, havi elemzési sorozatot indít, amelyben a lakossági gazdasági várakozások és egyes fontos, az ország gazdasági, társadalmi helyzetét befolyásoló gazdasági változások és a mindenkori kormánypártok támogatottságának összefüggéseit vizsgáljuk.

A fogyasztói bizalmi index és a kormány támogatottsága 2020 márciusa és augusztusa között emelkedtek, amikor a lakosság nagy része pozitívnak ítélte meg a kormány első hullámos járványkezelését. Ekkor még a választóközönség a gazdasági nehézségeket is nagyobb türelemmel viselte, mint 2020 szeptemberétől, amikor a fogyasztói bizalmi index és a Fidesz népszerűsége is lejtmenetnek indult, és a járvány második hullámával kapcsolatos kormányzati teljesítmény megítélése is sokat romlott. A mélypontot mindkét mutató 2020 decemberében érte el, 2021 első három hónapjában enyhén javultak az indexek. Ez annyiban még mindig meglepő, hogy a járvány első hullámában nagyon szélesre nyílt az olló a fogyasztói bizalmi index és a kormány támogatottsága között: a mostani pesszimista gazdasági helyzetértékelés historikusan mindig jóval alacsonyabb kormányzati népszerűséghez vezetett, mint amit most tapasztalunk.

Összességében úgy tűnik, hogy a választók inkább a hosszútávú – járvánnyal és gazdasággal kapcsolatos – tendenciákat, a teljes képet tartják szem előtt: a címlapokra kerülő – valamelyik oldal által botrányosnak tartott – napi hírek csak ritkán változtatják meg rövidtávon az erőviszonyokat.

Elemzés

A lakossági gazdasági várakozások és helyzetértékelés és a mindenkori kormánypártok támogatottsága között erős összefüggés áll fenn Magyarországon. A 21 Kutatóközpont új, havi elemzési sorozatot indít, amelyben a lakossági gazdasági várakozások és egyes fontos, az ország gazdasági, társadalmi helyzetét befolyásoló gazdasági változások és a mindenkori kormánypártok támogatottságának összefüggéseit vizsgálja.

Előzmény

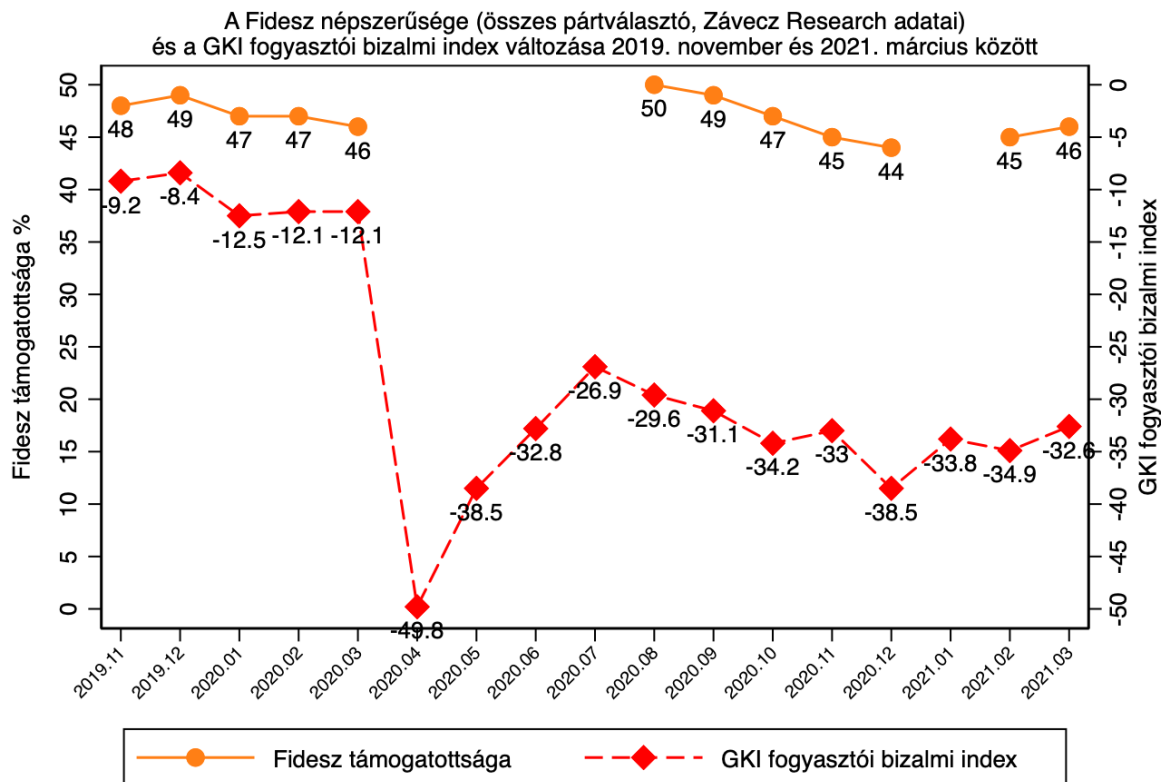
A 21 Kutatóközpont 2020 nyarán publikálta első, idősoros adatokon [alapuló elemzését](#) a lakosság és az üzleti szféra gazdasági várakozásainak, helyzet értékelésének és a mindenkori kormánypárt(ok) támogatottságának összefüggéseiről. Az elemzésben a [GKI Gazdaságkutató Zrt. havonta publikált](#), kérdőíves kutatáson alapuló gazdasági indexeit vette alapul: az üzleti és a fogyasztói bizalmi indexet. „Az üzleti bizalmi index egy olyan összetett a mérőszám, mely az (1.) ipari, (2.) kereskedelmi, (3.) építőipari, valamint a (4.) szolgáltató vállalkozások üzletmenetére, (5.) forgalmi és foglalkoztatási várakozásaira vonatkozó kérdések válaszaiból tevődik össze.” A fogyasztói bizalmi indexet a háztartások pénzügyi, az ország gazdasági és munkanélküliségi helyzetének várt alakulására, továbbá a megtakarítási kilátásokra vonatkozó kérdésekre adott válaszokból számítják. Mindkét index egy -100-tól +100-ig terjedő skálán mutatja az üzleti, illetve a lakossági gazdasági várakozásokat. A 21 Kutatóközpont statisztikai elemzése kimutatta, hogy a fogyasztói bizalmi index erősen meghatározza a mindenkori kormánypártok támogatottságát: minél kedvezőbbek a gazdasági várakozások, annál többen voksolnak a mindenkori kormánypártokra. Az elemzés arra is rámutatott, hogy a fogyasztói bizalmi index legutoljára 2013 nyarán volt olyan gyenge, mint 2020 május-júniusban és akkor a kormány támogatottsága 10 százalékponttal volt alacsonyabb a pártválasztók között. A 21 Kutatóközpont elemzői a tanulmányban arra a következtetésre jutottak, hogy a Fidesz-KDNP népszerűsége jelentős részben az egészségügyi válság mértékén, valamint az azzal esetlegesen járó gazdasági válság mértékén fog múlni. Ahogy arra [évértékelő elemzésünkben](#) rámutattunk, a Fidesz támogatottsága végül a nyári erősödés után ősszel fokozatosan csökkeni kezdett és decemberre mind az ellenzéki pártok külön listás összesített népszerűsége, mind a hatpárti közös lista támogatottsága beérte, majd meg is előzte a Fidesz támogatottságát.

Friss tendenciák

Nemcsak a korábbi – évtizedes – időorból, hanem a friss adatokból is jól játszik, milyen szorosan együttmozog a mindenkori kormányok népszerűsége és a fogyasztói bizalmi index. 2020 tavaszáig mindkettő enyhe csökkenést mutatott, ám akkor mindent felülírt a koronavírus első hulláma. Mivel a lakosság megítélése (és a halálozási statisztika) szerint azt a kormány akkor [jól](#) kezelte, ezért 2020 májusára érdemben erősödött a kormány támogatottsága. Szerepe lehetett ebben annak is, hogy a válság elején hagyományosan erősödik a vezetésbe vetett bizalom (a szakirodalomban ezt „rally around the flag” effektusnak nevezik). Ekkor tehát kivételesen szétvált egymástól a két mutató: a zuhanó gazdasági helyzetértékelés 2020 tavaszán még nem járt a kormánytól való elfordulással, a járvány gazdasági károsultjainak nagy többsége ekkor még nem hibáztatta a kormányt.

A második őszi hullám idejére azonban nemcsak a türelem kezdett fogyni, hanem a járványkezelés is rosszabb képet mutatott: sokkal több megbetegedéssel és áldozattal járt a vírus, nem meglepő, hogy a lakosság járványügyi elégedetlensége is [nőtt](#). A lakosság pesszimizmusa a gazdasági várakozásokon is megmutatkozott: a fogyasztói bizalmi index 2020 második félévében folyamatosan csökkent, 2020 decemberében érte el az (eddig) mélypontot.

Az ábrán látható, hogy Fidesz népszerűsége ezúttal is szorosan követte a gazdasági helyzetértékelés lefele tartó görbéjét – nemcsak 2020 decemberéig, hanem utána is, amikor megfordult a tendencia, és a lejtmenetet enyhe emelkedés váltotta fel.

Forrás: Závecz Research Piac- és Társadalomkutató Intézet
GKI Gazdaságkutató Zrt.

Nemcsak az irány, hanem az ingadozás mértéke is hasonló a két vonal esetében. Míg 2019 novembere és 2020 márciusa között csak egészen apró eltérés mutatkozott (a fogyasztói bizalmi index 3, a Fidesz 2 százalékpontot esett), addig 2020 augusztusa és decembere között valamivel jelentősebb (a bizalmi index 9, a kormány támogatottsága 6 százalékponttal csökkent). 2020 decembere óta pedig ismét minimális a változás: a bizalmi index 6, a Fidesz-népszerűség 2 százalékponttal nőtt.

Ami még szembeötlőbb az ábrán, hogy a mostani helyzet még mindig rendkívüli: a járvány első hullámában nagyon szélesre nyílt az olló a fogyasztói bizalmi index és a kormány támogatottsága között: a mostani pesszimista gazdasági helyzetértékelés historikusan mindig jóval alacsonyabb kormányzati népszerűséghez vezetett, mint amit most tapasztalunk.

Az okokról

Az tehát világos, hogy a fogyasztói bizalmi index és a kormánypárt népszerűsége között szoros az összefüggés, alighanem [inkább az előbbi mozgatja az utóbbit](#). Mégis adódhat a kérdés: végülis milyen ok(ok) állhat(nak) a gazdasági helyzetértékelést tükröző bizalmi index ingadozásának a hátterében?

Az index áprilisi markáns zuhanása, majd az őszi (szeptember és december közötti) fokozatos enyhe csökkenése alighanem egyenes következménye a járványhelyzet alakulásának: a választók a kormány járványügyi teljesítményét lényegesen rosszabbra (de még mindig átlagosra) [értékelték 2020 decemberében](#), mint 2020 nyarán. Hasonlóképp, a májustól augusztusig történő visszapattanás is könnyen összefüggésbe hozható az akkori viszonylagosan nyugalmas pandémiás állapottal. A 2021 eleji enyhe emelkedés is talán betudható a decemberi-januári kedvezőbb járvány-statisztikáknak, ám ha a kettő közötti szoros kapcsolat továbbra is fennáll, akkor az áprilisi adat jóval kedvezőtlenebb kellene, hogy legyen, mint a márciusi. Úgy tűnik, hogy nem önmagában a halálozási vagy fertőzöttségi adatok, hanem inkább a lezárások hatása, illetve a járvánnyal kapcsolatos perspektíva mozgatja a lakossági várakozásokat: a 2020 decemberi mélypont szólhatott a novemberben bejelentett lezárásoknak, illetve annak is, hogy akkor még az oltás is csak távoli lehetőségnek tűnt az átlagember számára. A 2020 őszi romló gazdasági helyzetértékelést magyarázhatja az is, hogy 2020 tavaszán és nyarán még lehetett némi türelem a választókban, sokan gondolhatták akkor, hogy a jövedelem kiesésüket majd kompenzálja a kormány, ám 2020 őszére ez a türelem elfogyott (ahogy [a 21 Kutatóközpont 2020 decemberi elemzésében rámutatott](#), a kormánytól érkező gazdasági segítség csak viszonylag kevés munkavállalóhoz jutott el, és az értéke is alacsony volt nemzetközi összehasonlításban).

Azzal kapcsolatban magabiztosabbak lehetünk, hogy mi *nem* befolyásolja a fogyasztói bizalmi index – és így a kormánypárt támogatottságának – havi ingadozását. [Az infláció és a maginfláció például pont tavasszal volt nagyobb, ősszel pedig kisebb 2020-ban](#) – pont akkor, amikor mindkét általunk vizsgált mutató lejtmenetben állt. Természetesen az áremelkedés ettől még fontos tényező lehet, csak nem feltétlenül azonnal, hanem inkább áttételesen mutatkozhat meg a kormány támogatottságában.

Szintén nem tűnik úgy, hogy a kormány heti-havi kommunikációs és járványszervezési teljesítménye (így az ezekben előforduló hibák) önmagukban érdemben kihatnának akár a gazdasági várakozásokra, akár a kormány népszerűségére. Önmagában az olyan ügyek, mint 2020 márciusi, vagy a 2021 márciusi [iskolabezárás kapcsán tett ellentmondásos nyilatkozatok](#), vagy a március 6-7-i hétvégi [oltási mizéria](#) nem lehettek politikailag túl károsak, hiszen mindkét időszakban éppenséggel növekedésben volt a kormány támogatottsága.

Összességében az adatok szerint a választók inkább a hosszútávú – járvánnyal és gazdasággal kapcsolatos – tendenciákat, a teljes képet érzékelik: a címlapokra kerülő – valamelyik oldal által botrányosnak tartott – hírek csak ritkán változtatják meg rövidtávon az erőviszonyokat. A 2020 decemberi mélypont ugyan időben egybeesett a Szájer-üggyel, ám a Fidesz zsugorodásának a jelentős része már az előtt, 2020 novemberéig bekövetkezett.